

Elektronický archiv Mladé Fronty DNES spravovaný společností NEWTON Information Technology, s. r. o.
<http://mfdnes.newtonit.cz>

Datum: 29.09.2006

Autor: JAN MIKULIČKA

Zdroj: Mladá fronta DNES

Strana: 05

100. 17. 9. 2006, s. 05

Cimrmani uvedou Záškok

Divadlo Járy Cimrmana zavítá dnes do libereckého Naivního divadla, zahraje dvakrát za sebou

Liberec - Jaké to je, když jen krátce před divadelním představením jeden z herců opustí soubor? Dá se vystoupit i s náhradou, která nestihla svou roli pořádně nastudovat?

Odpovědi na tyto otázky najdou dnes návštěvníci libereckého Naivního divadla. Od 16.30 a od 19.30 tu pražské Divadlo Járy Cimrmana uvede svou hru s všeříkajícím titulem Záškok.

„K mnoha smolným stránkám Cimrmanova života patřila i chudoba. V jeho divadelní kočující společnosti Lipany se projevila mimo jiné velkou fluktuací herců. Pokud šlo o obchod domluvený s dostatečným předstihem, dala se situace zvládnout. Došlo-li k němu s křikem a s prásknutím dveřmi a často jen pár hodin před představením, prožil soubor i jeho principál horké chvíle. Takové zkušenosti stojí v pozadí hry Záškok. Milovníkům díla tohoto zneuznaného Čecha se tak dostává do rukou svědectví z té oblasti Cimrmanova života, v níž se nejvíce naplnil jeho osud - z divadla,“ píše se v Cimrmanově zpravodaji na internetové adrese www.cimrman.at.

V roli principála se publiku představí Jan Kašpar nebo Jan Hraběta. Ladislav Smoljak nebo Zdeněk Svěrák ztvární Karla Infelda Prácheňského, který „zaskakuje“ v roli Vavrocha. V dalších rolích účinkují například Bořivoj Penc nebo Jaroslav Weigel, Petr Brukner nebo Genadij Rumlena, Miloň Čepelka či Pavel Vondruška.

Záškok se hraje po dvou letech

Liberečtí diváci mohli v Naivním divadle zhlédnout hru Záškok, která měla v Divadle Járy Cimrmana premiéru před dvanácti lety, už v roce 2004. Cimrmanovo divadlo vzniklo v roce 1967. Od té doby uvedli cimrmanologové zhruba deset tisíc představení. Nejvíce repríz měla Hospoda Na mýtince spolu s inscenací Vyšetřování ztráty třídní knihy.

Během let zájezdů neustále přibývalo. Čím dál častěji se hrálo i na jejich domovské scéně v Praze - po „Cimrmanech“ byla taková poptávka, že leckdy museli hrát dvě představení denně. „Nedávno jsme takzvané dvojáky omezili. Jak stárneme a vyskytují se různé nemoci, vysoké tlaky a podobně, tak Zdeněk Svěrák navrhl, abychom takhle hráli jen výjimečně a pouze kusy, které nejsou fyzicky moc náročné. Proto zásadně nechceme hrát dvoják Dobytí severního pólu,“ přiznal Ladislav Smoljak.

Hry autorské trojice Cimrman -Svěrák - Smoljak se už staly klasikou a není snad v Česku člověk, jenž by neznal alespoň jedno okřídlené úsloví z některé z nich. Divadlo dnes dokonce dostává řadu žádostí ochotnických souborů, aby mohly některou z jeho her uvést. Povolují to, ale jen třikrát a dost. „Aby nám nevyrostla konkurence. To by pak lidé přestali chodit na nás,“ poznamenává Zdeněk Svěrák, který se občas zajede na nějaké „jiné Cimrmany“ podívat. „Mám rád, když to hrají děti, tak sedmá třída,“ dodává. Tandem Svěrák - Smoljak se během let postupně dostává mezi některé další vyhlášené dvojice, jako třeba Voskovec - Werich, Suchý -Šlitr, Lasica - Satinský.

Oba se ale shodují v tom, že je i po těch letech ten druhý vlastně nikdy nenaštal. „Když přijeme, máme tvůrčí spory. Já tvrdím, že je to vtipné, Láďa tvrdí, že se tomu nikdo nezasměje, a podobně,“ líčí Zdeněk Svěrák.

Foto popis| CIMRMANI V LIBERCI. Návštěvníky Naivního divadla v Liberci dnes potěší Divadlo Járy Cimrmana.

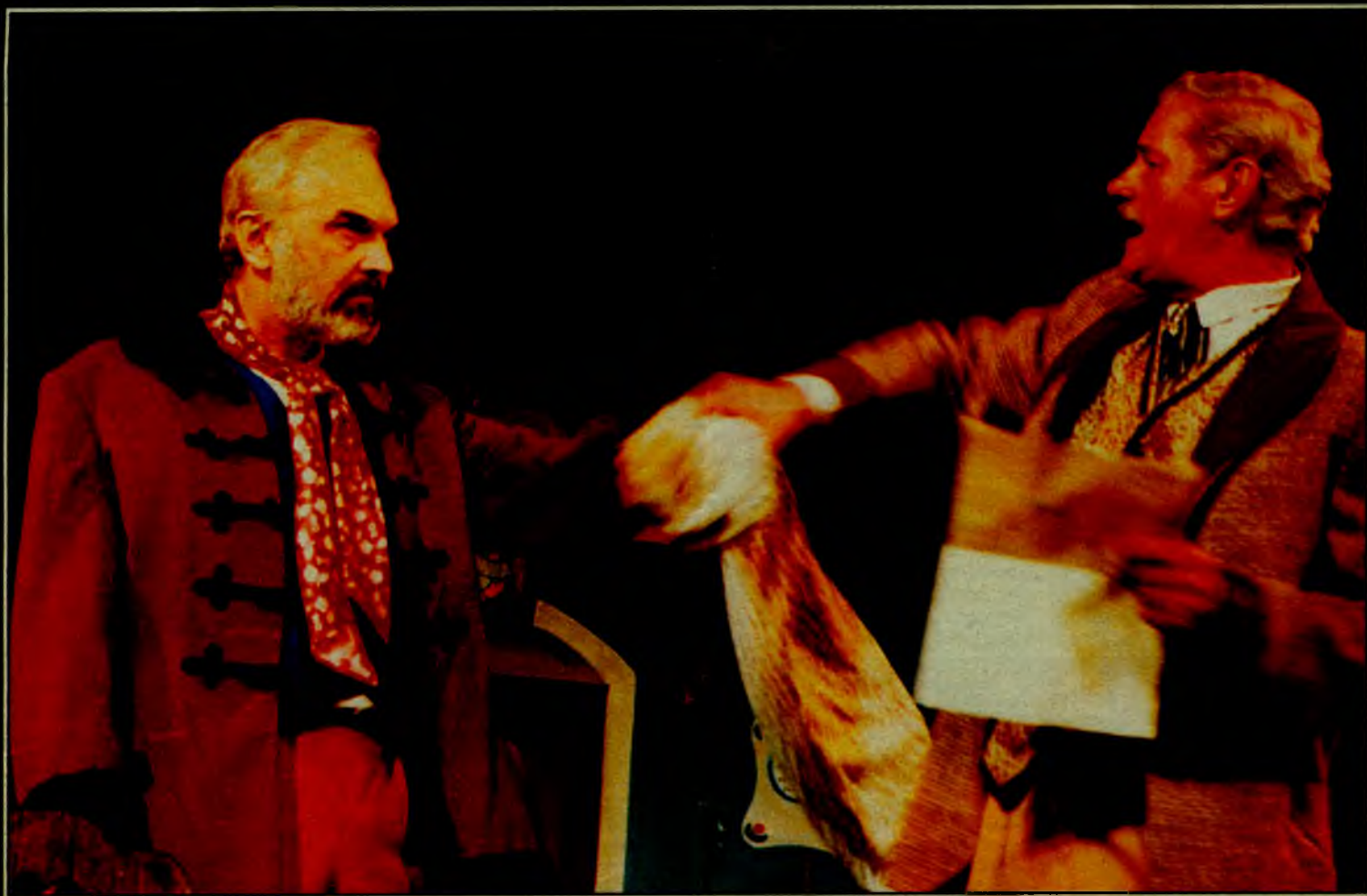
Foto autor| FOTO: ARCHIV

foto:

Regionální mutace| Mladá fronta DNES - liberecký kraj

NEWTON Information Technology, s. r. o. Copyright (c) 2003
 Zdrojem zpráv je MFDNES, MAFRA, a.s. Copyright (c) 2003

A 1656

NOVÁ INSCENACE DIVADLA JÁRY CIMRMANA PO ČTYŘECH LETECH

Recenzovat inscenace Divadla Járy Cimrmana není snadné. Cimrmanovské divadlo je ojedinelým fenoménem českých jevišť. Vzešlo z vlny divadel malých forem v šedesátých letech a do dnešní doby přežívá prakticky v nezměněné podobě. Jednotlivé inscenace souboru se od sebe takřka neliší. Sestávají téměř pravidelně ze semináře, objasňujícího některé aspekty Cimrmanova života a díla, a provedení některé z géniových her. Váha inscenací spočívá na slovu, slovním humoru (žánrově je tedy můžeme označit za literární kabaret). A účinkující v nich působí (pouze) jako jistí, jak to řekl sám jeden z hlavních protagonistů divadla, Ladislav Smoljak, „vypravěči anekdot“.

Ani Záskok se z řady předchozích inscenací souboru nevymyká. Pulhodinový seminář se tentokrát soustředí na zákulisí Cimrmanovy divadelní činnosti. Vedle poněkud nadbytečného předvedení Cimrmanovy divadelni-rozhlasové hry Tma jako v pytli tu především zaujme Cimrmanova korespondence s Ladislavem Stroupežnickým a osvětlení života jeho kočovné společnosti Li-

8. DIVADLO 16, 46, 47 77, 4, 96

ZÁSKOK

pány. Do „zlatého fondu“ vtipu divadla se zajisté přiřadí Cimrmanovo radikální zkrácení Alibaby a čtyřiceti loupežníků (pro potřeby své společnosti) na – Samotáře Alibabu.

Druhou část večera tvoří inscenace Cimrmanovy hry Záskok o „nešťastné premiéře hry Vlasta“. Zmínil-li jsem výše, že těžiště akce cimrmanovcu je ve slově, pak Záskok jako by odhaloval problémy, které nastanou, jsou-li účinkující tento (omezený) verbální herecký prostor nuceni nějakým způsobem překročit. Humor Záskoku závisí – víc než kdy předtím – na skutečném hrani herce obsazeného do hlavní role (zde šmirácké kočovné hvězdy Karla Infelda Prácheňského), který zaskakuje v nejméně známé spo-

lečnosti. Zdeněk Svěrák (vystupující v hlavní roli o pražské premiéře, jinak alternující s Ladislavem Smoljakem) je však onen vlastní herecký – „demonstrátorský“ – rejstřík schopen rozšířit jen o pár opravdových hereckých akcí, a inscenace hry se proto, používajíc jen několika komediálních postupů (Prácheňský se často ve své roli „zapomíná“ a musí na to být všemožně upozorňován), stává poněkud monotónní a nudnou. Snaha být jakousi „odvrácenou stranou“ inscenace Hany Burešové Boucharón + Já mám přímě!, která též v jistém smyslu „pres zákulisí“ nahlíží samotný mechanismus fungování divadla, tak ne zcela vychází.

Záskok tvůrčí dvojice Smoljak–Svěrák nepatří k nejlep-

ším kusům Divadla Járy Cimrmana. Možná je to i tím, že tematický okruh hry nebyl tolik široký a inspirující jako například u Hospody na mýtině (zabývající se operetním dílem Járy Cimrmana) či Vraždy v salonním coupé (zaměřené na kriminalistickou činnost všeuměla). Jenomže s posuzováním inscenací Divadla Járy Cimrmana je to vlastně jako se zacházením s vaší oblíbenou knihou.

Chtěl-li by nějaký příznivec cimrmanovcu všech jejich dvanáct inscenací zhlédnout naraz (a ta možnost tu je!), zajisté by se mu zmíněné divadlo záhy „převedlo“. Neboť by de facto dvanáctkrát – obrazně řečeno – četl tutéž (a nezáleží, že oblíbenou) knihu. Bude-li se však k němu vracet v jistých časových intervalech, třeba v rozmezí tří až pěti let, v jakých cimrmanovské hry dnes vznikají, ono nebezpečí „presycení“ tu myslím nehrozí. Návraty k Cimrmanovi totiž budou návraty k milované knize, jejíž kvality se (plus minus) nemění.

MARTIN J. ŠVEJDA
Foto PETR JEDINAK

Divadlo

Záskok pana Cimrmana

Dvacátého sedmého března bude mít v Žižkovském divadle TGM premiéru nová hra autorské trojice Cimrman/Smoljak/Svěrák. Má název Záskok a bude to v pořadí již dvadnáctá premiéra Divadla Jára Cimrmana.

Jak se vám hra psala?

Zdeněk Svěrák: „Obecně řečeno, jde to čím dál hůř. Jednak člověk stárne a mozek už není tak hravý, a jednak toho bylo už hodně zmapováno. Takže jsme hledali pole, kde jsme ještě nebyli.“

Ladislav Smoljak: „Původně šly naše premiéry rychle za sebou, postupem doby řídly. Protože Blaník měl premiéru už před

čtyřmi roky, říkali jsme si, že by bylo dobré napsat zase něco nového. A zjistili jsme, že z oblastí herecké jsme ještě nečerпали.“

O čem Záskok pojednává?

Zdeněk Svěrák: „Jé o tom, jak měla premiéru Cimrmanova hra Vlasta, v níž musel zaskočit někdo, kdo neznal její text. Jára Cimrman totiž kromě svých činností ve vědě, technice a různých uměleckých disciplínách strávil část života i tím, že se svou kočující společností Lipany putoval po naší vlasti a hrál své i cizí hry. Ze svědectví místních kronik, například města Kopidlno, jsme se dozvěděli, s jakým úspěchem hráli. I když zrovna v Kopidlně příliš úspěch neměli. Ze zápisů předního herce společností Oty Plka, což byl představitel dámských rolí, mimochodem Cimrmanův nejlepší herec, jsme se také dověděli o Cimr-

manových režijních zásadach - např. o hereckem desateru. To vše nás dovedlo k napsání hry z prostředí této kočovné společnosti.“

Líší se Záskok v něčem od vašich her z doby minulé?

Ladislav Smoljak: „Snad ani ne. Už dvacet sedm let pracujeme v určité stylové oblasti a od nás se ani nečeká, že přijdeme s něčím vysloveně odlišným, novým. Máme svoje vlastní téma a k tomu, co se děje, se vyjadřujeme zprostředkovaně, zasutě. Na každém tematu se sice vyslovujete k tomu, kde a v čem žijete, ale forma je u nás už daná. Cílí jde o to, aby všechno stálo na vlastních nohou a nebylo závislé na vnějších a proměnlivých věcech, aby hra měla svůj příběh a abychom se neopakovali.“

Andrej Halada

ZÁSKOK

Neuvěřitelně plodný autor Jára Cimrman je podepsán spolu se svými komplici Smoljakiem a Svěrákem pod novou, už dvanáctou hrou stejnojmenného divadla. **Záskok** je divadelní představení o jednom venkovském divadelním představení, kam si místní herci za drahé peníze pozvali Mistra z města (na snímku ho ztělesňuje Ladislav Smoljak). Z něj se ovšem vyklube starý sklerotik, který jde na plac bez zkoušek a zcela spoléhá na nápovědu „zprava“. Někdy se však přeslechne a automaticky cituje role z jiných, klasických her. Ostatní herci jen poděšeně koukají a režisér na vozíku přijíždí každou chvíli na jeviště, aby hru zachránil . . . Vcelku však hra nepřináší nový vítr do cimrmanovské tematiky, která se už začíná opakovat v motivech (např. se tu z dcery opět vyklube chlapec) a za humorem už není skryto „cośi navíc“, jak jsme si to asociovali v dobách totality, kdy jsme každou narážku aplaudovali bouřlivým smíchem.

(elf)

Jak řekl Jára Cimrman Na zdraví!

Koncem září se v Žižkovském divadle konalo jubilejní, sedmitisící představení Divadla Járy Cimrmana. Byla jím Cimrmanova hra *Záskok*, jejíž zvukový záznam nedávno natočila gramofonová firma Supraphon Records. Kompaktní disk byl po představení slavnostně pokřtěn Cimrmanovou hygeou hořkou, nápojem vyrobeným podle originální Mistrovy receptury, který při této historické události poprvé uvedla na trh opavská líkárka Herb Alko. Kmotry byli režisér Jiří Menzel a Vladimír Svitáček, který, vědom si významu večera, oblékl na sebe smokink pamatující Expo Brusel 1958 a Sophii Lorenovou.

**Po křtu
jsme se Zdeňka Svěráka zeptali:**

Sedm tisíc představení, co to pro vás znamená?

Mně to celý naše divadlo připadá jako malý zážrak. Když jsme začínali, tak nikdo z nás netušil, že budeme hrát tolik let, a hlavně že to bude lidi bavit. A já když slyším ten smích z publika, tak nevěřím svým uším, že je to tak dlouho baví.

Dnes už na vás chodí další generace...

No právě. Nejhorší je, že chodí už ti, co nebyli na světě, když jsme začínali.

A jaký je to pocit, vidět mezi publikem mladé lidi?

Je to radost, jedním slovem radost, že člověk ve svém věku ještě může zajímat tuhle generaci.

Z jubilejního představení *Mistrovy hry Záskok*

Přípitek Cimrmanovou hygeou hořkou s jedním z Mistrových duchovních otců Ladislavem Smoljakem

Myslíte, že to souvisí s věkem?

Je to divné, ne? Vždyť je nám kolem šedesátky.

Není to spíš zvláštním druhem vašeho humoru?

Já bych řekl, když o tom přemýšlím, že to je tím, že jsou lidi obklopení spoustou násilí, tak zvaných akčních filmů, a že tohle vyhledávají právě proto, že se tady nemají čeho bát. Že to je humor laskavý a pro přemýšlivé lidi, že se musejí zúčastnit. A to je asi na tom to zvláštní.

Světlana Plaňanská

Noví Cimrmani v Zižkovském divadle

Oficiální premiéra nové hry Divadla Jára Cimrmana **ZÁSKOK** je sice plánována až na 27. březen, ale už v pátek ji protagonisté předvedli publiku v Zižkovském divadle TGM na veřejné generálce.

Po necelých čtyřech letech (premiéra Bláníka byla v květnu 1990) tak prezentují Ladislav Smoljak a Zdeněk Svěrák svůj nový, fanoušky dychtivě očekávaný opus. Důmyslně komponovaný večer má tři části a jeho výchozím tématem je ochotnické divadlo. Nejprve nám referáty semináře přiblíží Cimrmanovy novátorské aktivity v úpravě slavných drammat, vedení herců atd., potom užíme výjev z přejezdu samolibé hvězdy mezi ochotníky. Bude účinkovat v premiéře komedie Vlasta, dílku venkovského principála. Po přestávce pak zhlédneme Vlastu značně pochroumanou, profesionál kus neumí, přidává si však výstupy z Lucerny, Maryši atd., atd. Roli tohoto suveréna předvedl v jiskřivé kreaci (a s parodickou potutelností) Zdeněk Svěrák. Bude s ním alternovat Ladislav Smoljak a jeho křehké herectví posune vyznění inscenace

jistě do trochu jiné polohy. Verbální humor pánů S&S kulminuje v intelektuálních „zahuštěninách“ typu: Ráčkujeme jako vejce vejci (defekt řeči byl totiž důkazem biologického spříznění dvou postav hry). I další múzou políbené nápady mají šanci obohatit pokladnici českého humo-

ru. Není možná korektní psát o generálce, ale svěžest textu, výrazné výkony (kromě Z. Svěráka ještě Petr Brukner, Miloň Čepelka, Jan Kašpar, Václav Kotek a Bořivoj Penc) a uvolněný smích publika vytvořily atmosféru regulérního, nikoli „zkusobního“ divadelního zážitku. (br)

Ladislav Smoljak alternuje hlavní roli se Zdeňkem Svěrákem

Foto Zdeněk Merta - LN

LN 4, 1994, 61, 14.3;

5.6

Cimrmanovská novinka v Brně

Mezi pravidelné hosty brněnského Divadla Bolka Polívky náleží pražští Cimrmanovci. Také nyní nabídli „šňůru“ svých starších inscenací (*Vyšetřování ztráty třídní knihy*, *Hospoda na mýtince*, *Němý Bobeš*, *Dobytí severního pólu*), obohacenou o nejnovější premiéru novinky Ladislava Smoljaka a Zdeňka Svěráka **ZÁSKOK**, která se objevila se čtyřletým odstupem od předchozího *Blaníku* letos na jaře.

V důmyslné kompozici pochopitelně přichází na řadu nejprve obligátní seminář, kde se ex cathedra probírají praktické otázky divadelního provozu, jak je sám Cimrman uplatňoval ve svém šestičlenném kolektivu Lipany. Bohatě aplikační možnosti

Divadlo

pro současnou Thálii přináší Cimrmanovo Herecké desatero, erudovaní teatrologové jsou udiveni jeho neznámou kuriózní korespondencí s dramaturgem Národního divadla Ladislavem Stroupežnickým. Seminář poté plynule přechází v hraný výjev, sloužící jako prolog k demonstraci předlohy *Vlasta*. Principál kočovně šmíry totiž přivábí jako vynucenou náhradu za zběhlé kolegy slavnou provinční hvězdu Karla Infelda Prácheňského (Zdeněk Svěrák), aby tak zachránil prestižní premiéru. Exhibicionistický rutinér „od Budila“ by však raději vystupoval v nějaké „tutovce“, nejlépe Maryši nebo Lucerně, protože není ochoten ani schopen naučit se novou úlohu. Cimrmanovská atmosféra graduje po pauze, kdy spletitý příběh ze selského statku narušují Prácheňského šokující výpadky z role, kterými tento šaržfrující narcistní suverén úsilí svých nešťastných kolegů doslova destruuje. To vše ve Smoljakově režii, scénografii Jaroslava Weigla a tentokrát za interpretačního příspěvku Jana Hraběty, Bořivoje Pence, Petra Bruknera, Václava Kotka a Miloně Čepelky.

Také v **ZÁSKOKU** se hojně uplatní jazyková a fabulační hravost Cimrmanovců, noblesní parodizující rovina, nečekané kontexty a nonsensové detaily. Bavící se diváci rychle a rádi přistupují na nabízenou známou hru. Odměnou je jim neběžný večer osvobodivého humoru. „Dílo je to zábavné a dobře to dopadne,“ charakterizuje jej ostatně už předem sborová píseň za oponou.

VÍT ZÁVODSKÝ

Divadlo Jára Cimrmana zahraje Hradečákům

Záskok aneb Vlasta

Hradec Králové

- Naposledy se občané okresního města setkali s duchem velkého českého génia loni v září.

Tehdy zahajovalo Klicperovo divadlo novou sezonu pozváním souboru Divadla Jára Cimrmana, který předvedl hned tři ze svých skvostů - *Posel z Liptákova*, *Dobytí severního pólu* a *Blaník*. K prasknutí napěchovaná divadelní budova svědčila o zájmu hradeckých diváků dozvědět se co nejvíce o dramatickém odkazu takové osobnosti, jakou byl Jára Cimrman.

Nyní máme možnost si naše obzory opět rozšířit - a to samozřejmě přímo za účasti předních českých cimrmnologů. Světlo světa totiž spatřila další hra, která nese ná-

zev **Záskok aneb Vlasta**. Jejimi "rodiči" jsou Ladislav Smoljak a Zdeněk Svěrák.

V uplynulých letech jsme prostřednictvím her a seminářů Divadla Jára Cimrmana měli možnost sledovat objevy tohoto českého velikána snad ve všech směrech lidského konání. Ať šlo o problematiku pedagogickou, historickou, kriminalistickou a kriminální, tak také polárnickou.

Nová hra nás tentokrát zavede do prostředí malé divadelní společnosti potýkající se s problémem nedostatku herců, kteří by měli účinkovat v novém kuse vlastnoručně napsaném samotným principálem...

Zbrusu nové představení se uskuteční dnes od 16 a pak znovu od 19 hodin v Klicperově divadle. **IVO ŘÍHA**

À propos, pane Cimrmane

Objevil jste se odkudsi a způsobil jste chaos. Vypadáte jako obyčejný člověk, nikdo ale neví, jestli je to opravdu tak. Možná jste blázen, třeba i génius. Vědět si nad Vámi lámou hlavu, neví, co jste zač. Chybíte jim v naučných slovnících... Zato jiní o Vás prý ví už svoje. A vyprávějí o tom ostatním. Veřejně. Vtipně, zapáleně, mysticky. Říkají si cimrmnologové. Udělali z Vás legendu. A znali jí najednou všichni. Konečně... A propos, v neděli máte v Žižkovském divadle od půl osmé **Záskok**. Snad s Vámi bude zase sranda. Určitě. *Telegraf 2.3.1994 25.5.1994 S.8* (bk)

Perpetuum mobile dle Járy Cimrmana

Odkaz Járy Cimrmana sice není dosud v úplnosti zhodnocen ani pochopen, avšak s určitostí již lze konstatovat, že jeho pokračovatelé vytvořili divadelní perpetuum mobile. Dokazuje to i nedělní premiéra Divadla Járy Cimrmana, jež na scéně Žižkovského divadla uvedlo hru Járy Cimrmana, Ladislava Smoljaka a Zdeňka Svěráka **Záskok**.

Ač se zde neprchá z vězení, nelétá ve vzducholodi, nevraždí ve vlaku, neputuje za zlým obrem ani k severnímu pólu či do nitra Blaníku, zůstává nová hříčka cimrmanovským klenotem neměnné kvality. Obligátní úvodní seminář pojednává o peripetiích Cimrmanovy herecké společnosti Lipany, jejíž činnost vyústila mimo jiné v soudní spor s Ladislavem Stroupežnickým, neboť Naše furianty inscenoval principál ve třech lidech. Záskok sám pak vychází z klasické situace divadla na divadle, kdy při premiéře hry Vlasta vystoupí u kočovné společnosti na záskok slavný herec Karel Infeld Prácheňský.

Jediným drobným překvapením je Zdeněk Svěrák jako samolibý Prácheňský, hýčící všemi nectnostmi venkovské šmíry. Jinak zůstává soubor v režii Ladislava Smoljaka věrný stylu naivistického herectví, který povyšuje humor balancující mnohdy nad propastí banality do roviny svébytného žánru.

ZDENĚK A. TICHÝ

Miloš Čepelka jako Vogelanz a Zdeněk Svěrák jako Prácheňský

FOTO: MAFA - DAVID NEFF

MFD, r. 5, 1994, č. 44, 29. 3. 10. 11

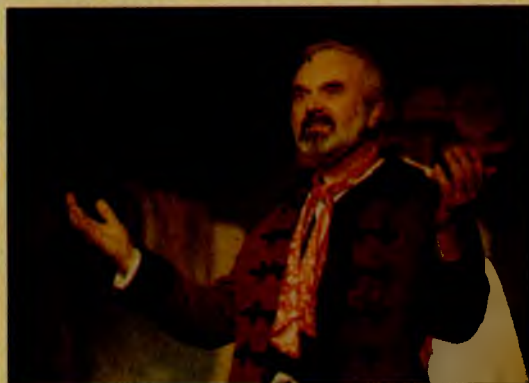
PREMIÉRA

Foto: Tomáš Pánek

Divadlo Jára Cimrmana mívá sice premiéru jednou za uherský a ještě delší rok, ale když už představení sepíšu a nacvičí, tak to potom stojí opravdu za to. Provádět jakýkoli rozbor jejich nového představení **Záskok** postrádá smysl, protože autoři si ho v rámci představení úvodní přednáškou obstarají sami. Krom toho každý čtenář jistě ví o jakou zábavu asi jde a kdo ne, ten by stejně nepochopil. Proto jsme tentokrát místo nic neříkajících slov zvolili krátkou fotoreportáž Tomáše Pánka, jak to vypadalo na a po premiéře v Žižkovském divadle.

PRO-GRAM 21.4.1994 S. 54

Záskok Járy Cimrmana

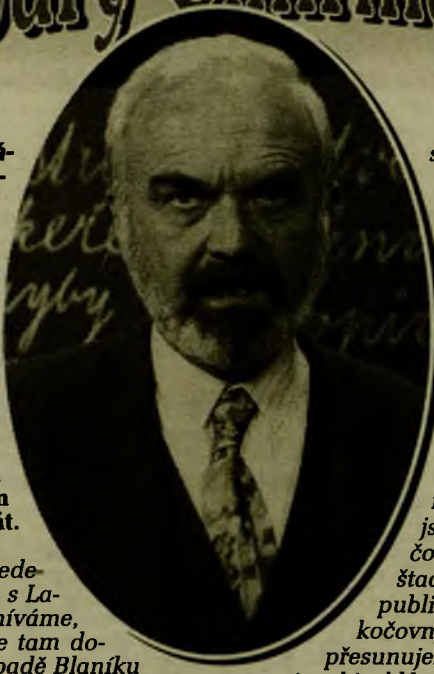
O NOVÉ
HŘE SE
ZDENĚKEM
SVĚRÁKEM

Nedávno uvedlo Divadlo Járy Cimrmana v premiéře novou, v pořadí již dvanáctou hru. Záskok vypráví o osudech Cimrmanovy kočovné herecké společnosti Lipany. Po jedné z prvních repríz, obecenstvem nadšeně přijaté, jsme hovořili se spoluautorem a představitelem Karla Infelda Prácheňského Zdeňkem Svěrákem.

□ Záskok je po »vážnějším« Blaníku jistým návratem ke komedii, jejímž hlavním smyslem je diváka rozesmát. Byl to návrat záměrný?

»My jsme měli odjakživa především snahu rozesmávat. Spolu s Ladislavem Smoljakem se domníváme, že politikum, chcete-li idea, se tam dostává samo. Samozřejmě v případě Blaníku jsme věděli, že pracujeme s tzv. vážným tématem, a v případě Záskoku je téma nevinné. Ale protože žijeme v této společnosti, tady a teď, domníváme se, že se tam nějaká reflexe na lidské konání musí objevit. Ale rozesmávat není málo.«

□ Divadelní téma prolíná už několika předšlými texty. Záskok je mu ovšem věnován celý...
»Tak jako při hledání tématu pro film jsme se nutně dostali k divadlu a vznikla Nejistá sezona,

shledali jsme i v tvorbě pro divadlo, že je to téma nám blízké a na prknech našeho divadla vlastně dosud pořádně nezpracované. Myslím, že tato hra bude pochoutkou pro naše kolegy z profesionálních divadel.«

□ Jaký je váš vztah k ochotníkům, ke šmíře, ke kočovným společnostem a jiným »hercům z libosti«?

»Inspirace je myslím zřetelná. Je to Branald, Kožík, paměti starých herců. Ale my jsme vlastně taky takovou kočovnou společností. Jezdíme od štace k štaci, už víme, jaké je kde publikum, jaká akustika, čili ten kočovný život je nám blízký. Jen se přesunujeme ještě rychleji než Lipany — místo bicyklů máme auta.«

□ Jak reagoval na premiéru Záskoku profesor Fiedler z Vídně?

»Profesor Fiedler už Záskok pochopitelně viděl. Přijel se podívat hned na první veřejnou generálku a poslal z Vídně telegram, který je — jak u něho bývá zvykem — dosti neurčitý: »Nevycházím z údivu.«

Radmila HRDINOVÁ
Snímek: VP — Záček

VP 4, 1994, 78, 21.4., 13

Na Záskok sehnali Cimrmany

Děčínské divadlo sehnalo prvotřídní Záskok. Tak se totiž jmenuje hra o nešťastné premiéře hry Vlasta, kterou předvede Divadlo Járy Cimrmana. K mnoha smolným stránkám Cimrmanova života patřila i chudoba. V jeho divadelní kočující společnosti Lipany se projevila mimo jiné velkou fluktuací herců. Pokud šlo o odchod domluvený s dostatečným předstihem, dala se situace zvládnout. Došlo-li k němu s křikem a prásknutím dveří a často jen pár hodin před

představením, prožil soubor i jeho principál horké chvíle. Takové zkušenosti stojí v pozadí hry Záskok. Milovníkům díla tohoto zneuznaného Čecha se dostává do rukou svědectví z této oblasti mistrova života, v níž se nejvíc naplnil jeho osud - z divadla. Premiéru měla hra v říjnu roku 1994. Diváci v Děčíně uvidí Zdeňka Svěráka, Ladislava Smoljaka, Pavla Vondrušku, Jaroslava Weigela a další. Role slavného herce Karla Infelda Prácheňského, který se uvolí přijmout úlohu Vavrocha, se ujal Ladislav Smoljak. »Nelosovali jsme, obsazení bylo prostě dáno tři měsíce dopředu fermanem,« říká Smoljak. V titulních úlohách se střídají se Zdeňkem Svěrákem. Divadlo Járy Cimrmana

se těší přízni diváků sedmatřicet let a na repertoáru má všech čtrnáct her. »Stálý zájem diváků si nedovedeme vysvětlit. Chápu, že diváci s námi zestárlí a že vodí své děti i vnuky. V publiku však sedí sedmdesát procent mladých lidí, takže tam všechny asi nedovedli rodiče,« uvažuje Smoljak.

K derniérování her nikdy neměli chuť, ač každý člen souboru má kusy, v nichž hraje raději. »Já například na rozdíl od Zdeňka Svěráka nerad hraju Lijavec, ale stále mě baví třeba Némý Bobeš. Dobyť severního pólu hrajeme rádi všichni, ale jdeme na jeviště jak do roboty. Musíme se totiž navléct do svetrů a rukavic, zatímco publikum sedí v letních halenkách.«
(kol)

NA TAHU, Evuloha K' skelka' ho demku, 19. 5. 2005, s. 11-V.

DIVADELNÍ TÝDEN

● **DIVADLO NA STARÉM MĚSTĚ** uvádí premiéru muzikálové verze pohádky *Kocour v botách* v režii Ruperta Dubského. Autory písní jsou Jan Neckář a Eduard Krečmar, scénu navrhl Adolf Born a divadlo slibuje »moderní hudební show«. V hlavní roli vystoupí Václav Neckář, dále hrají I. Andrlová, I. Hrubá, V. Švarcová a další. První premiéra ve čtvrtek 10., druhá premiéra v sobotu 12. března v 19.30.

● **POLSKÉ KULTURNÍ STŘEDISKO** (v Jindřišské ulici) pořádá ve čtvrtek 10. března setkání s Ritou Gombrowiczovou, vdovou po známém polském spisovatelci a dramatikovi Witoldu Gombrowiczovi, u příležitosti vydání prvního svazku jeho denků. W. Gombrowicz (1904-1969) je autorem tří světově proslulých her, předjímajících a později osobitým způsobem rozvíjejících principy divadla absurdity: *Iwona, princezna Burgundská*, *Sňatek a Operetka*. Setkání se zúčastní též překladatelé H. Stachová a J. Král. Začátek v 18.00.

● **DIVADLO PIBIMPAP-RIZOTO** přichází s inscenací hry Jakuba Kolára *Záhada chladírny s podtitulkem Inspektoři Torrwarssoni na stopě*. Režie J. Kolár, vystoupí L. Ulovec, K. Kolárová, M. Bendová, J. Kolár a další. Premiéra ve čtvrtek 10. března, nejbližší reprízy 15. a 29. března od 19.00. Hraje se v DDM Praha 4, Kaplická 18.

● **DIVADLO JÁRY CIMRMANA** (ve svém stálém působišti v Žižkovském divadle) připravuje novou premiéru *Záskok* – teprve dvanáctou za téměř třicet let svého trvání (zatím nejnovější inscenace *Blaník* vznikala ještě před rokem 1989). Hra osvědčené dvojice Ladislav Smoljak – Zdeněk Svěrák bere svůj námět z divadelního prostředí, pojednává

o potížích Cimrmanovy kočovné společnosti Lipany, opuštěné v předvečer premiéry dvěma herci. Stejnému tématu je věnován též tradiční úvodní seminář, ve kterém cimrmanologové »seznámí své publikum s Mistrovými zkušenostmi principála i s jeho názory na herectví a divadlo vůbec«. Věžné generálky proběhnou v pátek 11. a v sobotu 12. března od 17.00, premiéra je naplánovaná na 27. března (od 19.00).

● **JIŽ MINULE OHLÁŠENÁ PREMIÉRA DISKU** v Divadle v Celetné (F. M. Dostojevskij: *Idiot*) je z technických důvodů přeložena z 2. března na 15. března. Začátek v 19.30. Vladimír Mikulka

Telegraf 1.3/8.18/5.16/10.3.1994

↑↑↑

Při sedmitisícím představení Divadla Jára Cimrmana pokřtili v pátek večer v Praze jeho protagonisté nahrávku hry **Záskok**. Jméno Cimrman zaznělo poprvé v roce 1966 na rozhlasové stanici Praha. Z fiktivní vinárny U pavouka se tehdy ozývaly věci podivné, ale ne zas tolik, aby nebyly možné. Zdeněk Svěrák přiznává, že základními kameny Divadla Jára Cimrmana byly a jsou mystifikace a pseudovědeckost. Pozůstalost Jára Cimrmana byla objevena v Liptákově a diváčkou základnou tohoto divadla není jen Praha, ale český venkov. Původcem myšlenky, aby měl český génius svou divadelní scénu, je přední český cimrmanolog Jiří Šebánek.

Tiskový
2.4.1995
13/2.10.1991

Literatura faktu na slavkovském zámku

Co je literatura faktu, může být obsahem mnoha teoretických diskusí. Nejlépe na tuto otázku odpovědí nová literární díla. Poslední produkci této oblasti hodnotilo 10. setkání Klubu autorů literatury faktu (KALF), které se konalo tradičně na zámku ve Slavkově u Brna.

Obec spisovatelů vyhlásila u této příležitosti ceny E. E. Kische, jež byly uděleny českým, moravským a slovenským autorům. Cenu E. E. Kische dostali Slovák J. Špitzer za memoárovou knihu Nechtěl jsem být Židem, kolektiv brněnských autorů za dílo Město pod Špilberkem, R. Cílek za soubor reportáží ...a uvízneš za hrdlo, za práci Bitva o Francii E. Čejka, D. Nikolaj za knihu Tlející slunce, Jiří

Pernes za Život plný nepřátel a Jan Halada za Lexikon české šlechty.

V odborných diskusích hovořili čeští a slovenští historikové o problematice druhé světové války. Připomněly se i rozpaky různých zemí, které doprovázely letošní oslavy osvobození. Druhý den setkání byl věnován rozpravě o kategorii literatury faktu. Některé problémy této literární oblasti zůstávají dále otevřené. (hoř)

MOSTKY č. 4, 1995, C. 48, 28. 11. 12

■ Ladislav Smoljak – Zdeněk Svěrák – **ZÁSKOK** Divadlo Jára Cimrmana, režie Ladislav Smoljak, hraje se v Žižkovském divadle v Praze. Na úvod Záskoku, posledního opusu Di-

vadla Jára Cimrmana, se staneme účastníky obvyklého semináře – tentokrát o Cimrmanově pojetí divadla. Vyslechneme si příkázání hereckého desatera (například Pamatuj, že na jevišti se jmenuješ většinou jinak, než v životě), dozvíme se, jak hrát Hamleta bez Hamleta i jaký podíl má výpadek elektrického proudu na vzniku rozhlasové hry. Následuje dvoudílná hra, v jejíž první části pozve principál Cimrmanovy herecké společnosti, která právě zkouší hru Vlasta, k záskoku proslulého herce – a šmiráka – Prácheňského (Ladislav Smoljak nebo Zdeněk Svěrák). V druhé části zhlédneme premiéru Vlasty...

CIMRMAN

p. 26-27

„Tehle kus, co hrajem vám, napsal Jára Cimrman, dílko je to zábavné a dobře to dopadne...“ línou se Žižkovským divadlem pročitěné hlasy na melodii *Čechy krásné*. Na jevišti půvabná nalví kulisová venkovská chalupa a tradiční pultík s mikrofonom. Začíná nová hra Ladislava Smoljaka a Zdeňka Svěráka *Záskok*.

V rozvěmě přednášce o nehybnoucích zásluhách všeuměla Cimrmana, tentokrát z éry jeho principálování kočovného ochotnického divadla, se mimo jiné dozvíme o mistrových sporech se Stroupežnickým či Klicperou (*Naše furianty* sehrál pouze ve třech hercích).

Po přestávce se před námi rozprostře pravé cimrmanovské drama „ze života“: těsně před premiérou hry *Vlasta* opustí kočovný soubor představitel hlavní role – a principál (Cimrman) narychlo přizve slavného herce Prácheňského z Plzně (v neopakovatelné alternaci Smoljaka a Svěráka), aby vystoupení zachránil. Zápletka se uzlí a nabublává.

Pánové Smoljaku a Svěráku, *Záskok* je první hra, kterou jste napsali po revoluci. Zmizela potřeba jinotajů. Přistupovali jste k odkazu Járy Cimrmana jinak než jindy?

Z. Svěrák: Myslím že ne. Je to po-divné, ale naše divadlo se v tomto ohledu nezměnilo. Mysleli jsme sice, že budeme muset být třeba satiričtí, reagovat na události dne. Ukázalo se však, že je lepší držet si svou parketu.

Jak se vám jedenáctá společná hra psala?

L. Smoljak: Největší práce byla najít oblast, kam jsme ještě neza-brousili. Nakonec jsme se shodli, že by stálo za pokus podívat se na Cimrmanovy herecké zkušenosti kočujícího divadelníka. Pak se nám psalo celkem dobře. Zvolili jsme si téma z profese, kterou děláme a snad i trochu známe.

Divák uvidí hru ve hře. Vzhledem k tomu, že se na jevišti objeví postava principála, kterým tehdy byl Cimrman, znamená to, že v *Záskoku* vystoupí z anonymity?

Z. Svěrák: To se tam přímo neříká, ale můžete si představovat, že to je někdo jako Cimrman.

L. Smoljak: Cimrman z našeho pohledu tuto postavu napsal, ovšem on sám to být nemusí. My máme „živého“ Cimrmana už v *Ljavecí*, i když dost nejasně. Ale i tam jsme to dělali neradi, protože vycházíme programově vždy jen z Cimrmanovy pozůstalosti a autor zůstává skrytý, zapomenutý. V tom je ten půvab. Váhali jsme proto také u filmu *Jára Cimrman ležící, spící*, nakonec jsme si vymysleli, že snad ještě žil a vedl své vlastní muzeum.

Nechystáte založení takového muzea doopravdy?

Z. Svěrák: Je už několik Cimrmanových pamětních desek, v Rozto-

opět mezi námi!

Slavný herec Prácheňský přijel zachránit divadelní představení. Do geniálních myšlenek Cimrmana se mu však pletou pasáže z *Maryši* a *Lucerny*

V kritických momentech přijíždí na jeviště principál (Cimrman?), aby uvedl hru opět do správných kolejí

DÍLKO JE TO ZÁBAVNÉ A DOBRĚ TO DOPADNE

kách u Prahy dokonce ulice, i když má tu nevýhodu, že v ní ještě nestojí domy. Muzeum bychom otevřeli rádi, ale asi bychom ho nenaplnili, protože se toho po mistrovi moc nedochovalo; proto se ve filmu muselo spojit s muzeem peří.

L. Smoljak: My sami nepěstujeme žádný kult fandů. Sice si říkáme *Společnost JC*, ale spíš to jde mimo nás. Lidé zakládají různé instituce, kavárny, hospody JC. Trpíme to, jen máme trochu strach, aby se z Cimrmana nestal Švejk a na každé sklenici nebylo napsáno *To chce klid*.

V divadle máte vyprodáno. Neuvažujete o nějakém dalším filmu, aby se Cimrman dostal k většímu počtu diváků?

Z. Svěrák: Máme za lubem cimrmanovskou látku pro režiséra Jiřího Menzela. Trochu se bude odvíjet od Cimrmanovy tvorby futurologické, tedy jak si představoval budoucnost čili naší současnost. Ale do té doby musíme dokončit jiné projekty.

Jaké?

Z. Svěrák: Píšu scénář filmu pro svého syna. Chtěl bych si v něm i zahrát.

L. Smoljak: I já plánuju film – výtvarně dost náročnou pohádku, kde budu kombinovat živé herce s loutkami. Odehrává se za kulisami loutkového divadla, trochu jako *Alenka v říši divů* a za zrcadlem.

Zůstalo něco z Cimrmanovy pozůstalosti dosud neodhaleno?

Z. Svěrák: Zatím máme pocit, že *Záskok* je poslední hra. Ale pro jistotu se přijďte tak za tři roky poptat.

ULICE POJMENOVANÁ PO MISTROVI MÁ TU NEVÝHODU, ŽE V NÍ NESTOJÍ DOMEY

Boňvoj Penc, Zdeněk Svěrák, Miloň Čepelka a Genadij Rumlena po vystoupení v žateckém divadle.

Foto DB: PETR KINŠT

Cimrman, Svěrák, Vlasta, těm všem diváci tleskali

KULTURA / Hra **Záskok** v žateckém divadle potvrdila zájem o nesmrtelného génia

■ ALEŠ KASSAL

ŽATEC - Mí Žatečané mi rozumějí, mohl si po včerejších dvou představeních říci žatecký rodák Zdeněk Svěrák. Se svými kolegy opět vystoupil v Městském divadle Žatec, které "svého" Svěráka odměnilo největším potleskem. Však má být na co hrdé.

Po Vyšetřování ztráty třídí knihy a Dlouhém, širokém a krátkozrakém se na jevišti objevili protagonisté hry Záskok, jež pojednává o nešťastné premiéře Cimrmanovy hry Vlasta.

Jestliže nejprve dr. Hedvábný, Smoljak, Svěrák a je-

jich další kolegové označují už přes třicet let Cimrmana jako zneuznaného génia, svými přednáškami a "Cimrmanovými" hrami se sami stali pro publikum jakýmisi génii. Jen s tím rozdílem, že velmi uznávanými. V jejich případě platí, že pokud už si je divák, čtenář a posluchač zamiluje, je to celoživotní láska.

Publiku samotnému pranic nevádí, že se v některých momentech stává součástí představení. Nikoli ovšem pro potřebu improvizovace, ale Cimrmani je jaksi samosebou berou za dalšího herce. Záleží jen na divácích, jak se svého úkolu zhostí. To byl i případ

pondělního dvoj představení. Část publika označená vzhledem ke své poloze za blbce se vystavena ostrému Svěrákovu a zdánlivě vážnému pohledu zasmála. Tentýž zkoumavý pohled a jemná grimasa při závěrečném potlesku jakoby děkovaly divákům za to, jak se své role úspěšně zhostili.

Cimrmani se představili s dosud málo známou tváří Markem Šimonem, jenž hrál podruha Bártu. Spolu s již zmiňovaným Svěrákem (Vavroch) se na jevišti objevil Miloň Čepelka (šikovatel Vogel-tanz), Boňvoj Penc (dr. Vy-

pich), Genadij Rumlena (Vlasta) a Jan Kašpar (principál).

Cimrmanovská hra vyžaduje nejen precizní přístup herce, ale i pozorného diváka. Na jevišti musí kromě dialogů sledovat prakticky každého herce, byť je zrovna slovně mimo hru. Neodmyslitelným doplňkem je totiž mimika, která je mnohdy významově důležitější než celá věta.

Opakované vyvolání herců na jeviště je přesvědčivým důkazem, že Cimrmani táhnou. Pokud se divadlo za rok opět vrátí, může se znova spolehnout na "plný dům".

A 1656